

13. Har'kovskoe gorodskoe obshchestvennoe upravlenie. Sanitarnoe otделение. Svedeniya o vrachebno – sanitarnoj organizacii i epidemicheskikh zabolevaniyah g. Har'kova 1904g. Н.: Tipo-litogr. «Pechat.delo», 1905. 300 s.

14. Har'kovskoe medicinskoe obshchestvo (1861–1911): ocherki ego pyatidesyatiletnej deyatel'nosti/ pod red. S. N. Igumnova. Н.: Tip. i litogr. M. Zil'berberg i Synov'ya, 1913. 539 s.

УДК 94(4):007

Андрій Сергійович Міносян,

канд. іст. наук, професор кафедри ЮНЕСКО та соціального захисту

Державний біотехнологічний університет (ДБТУ)

ORCID 0000-0003-3347-5099

Олексій Михайлович Варипаєв,

канд. філос. наук, доцент кафедри ЮНЕСКО та соціального захисту

Державний біотехнологічний університет (ДБТУ)

ORCID 0000-0003-0541-9102

**ПОЛІТИКА УМИРОТВОРЕННЯ АГРЕСОРА В КОНТЕКСТІ
РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ**

Андрей Сергеевич Миносян,

канд. ист. наук, профессор кафедры ЮНЕСКО и социальной защиты

Государственный биотехнологический университет (ГБТУ)

ORCID 0000-0003-3347-5099

Алексей Михайлович Варыпаев,

канд. филос. наук, доцент кафедры ЮНЕСКО и социальной защиты

Государственный биотехнологический университет (ГБТУ)

ORCID 0000-0003-0541-9102

**ПОЛИТИКА УМИРОТВОРЕНИЯ АГРЕССОРА В КОНТЕКСТЕ
СТАНОВЛЕНИЯ УКРАИНСКОГО ГОСУДАРСТВА**

Andrii Minosian,

Cand. Sc.(History), prof. UNESCO Chair and social protection

State Biotechnological University (SBTU)

ORCID 0000-0003-3347-5099

Olexii Varypaiev,

Cand. Sc.(Philosophy), prof. UNESCO Chair and social protection

State Biotechnological University (SBTU)

ORCID 0000-0003-0541-9102

POLICY OF APPEASEMENT TOWARDS AN AGGRESOR IN THE CONTEXT OF FOMATION OF UKRAININAN STATE

Анотація. Розглянуто становлення української держави в умовах російської експансії на різних історичних етапах. Акцент зроблено на змістовності політики умиротворення агресора, поширенні гібридної війни, слабкості та вразливості системи колективного захисту. Консолідація суспільства, єдність електоральних симпатій навколо демократичних цінностей сприятимуть, на думку авторів, входженню України у європейський простір.

Ключові слова: політика, державність, умиротворення агресора, система колективного захисту, українські реалії, демократичні цінності, європейський вибір.

Аннотация. Рассматриваются вопросы становления украинского государства в условиях российской экспансии на разных исторических этапах. Акцент сделан на содержательности политики умиротворения агрессора, распространении гибридной войны, слабости и уязвимости системы коллективной безопасности. Консолидация общества, общность электоральных симпатий на основе демократических ценностей будут способствовать, по мнению авторов, вхождению Украины в европейское сообщество.

Ключевые слова: политика, государственность, умиротворение агрессора, система коллективной безопасности, украинская действительность, демократические ценности, европейский выбор.

Abstract Formation of Ukrainian state in the context of Russian expansion at different historical stages has been examined. Particular emphasis has been placed on the policy of appeasement towards an aggressor, dissemination of hybrid war, vulnerability and weakness of the collective security system. Society's consolidation, community of electoral preferences for democratic values will contribute to entering the European Union, as the authors consider.

Key words: policy, statehood, appeasement towards an aggressor, system of collective security, Ukrainian realities, democratic values, European choice.

XXI століття багато в чому нагадує нам попереднє. Так само відбуваються суттєві зрушення в економіці, політиці, культурі, перегляді існуючих альянсів, дипломатії й т.п. Сучасний світ дає приклади загострення ситуації навколо отримання незалежності, автономії тими чи іншими етносами, що мають достатньо високий рівень аргументації на користь позитивного рішення проблеми. Не варто забувати також й про те, що «злам світового порядку», який стався на початку століття і супроводжувався локальними конфліктами та навіть війнами, поставив під сумнів існування цілісності тих чи інших країн з їх багатовіковою історією. Результатом цього геополітичного хаосу стала поява нових надмірних політичних заяв-претензій з боку держав-сателітів.

Протягом усієї своєї попередньої історії український народ виборював своє історичне право на існування власної держави. В основі національно-визвольних змагань завжди була боротьба за збереження рідної мови, культурних та історичних традицій, які сприяли самоідентифікації, розумінню ролі і місця українського народу в історії європейської цивілізації, його самобутності, окремішності тощо [2, с. 165]. Найбільш затяжною та

запеклішою ця боротьба була проти російської експансії, розпочата фактично після Переяславської угоди 1654 р. На різних історичних етапах політика знищення української автономії, ознак демократії, послідовно проводилася як Російською імперією, так і Радянським Союзом, сумні традиції яких були успадковані сучасною Російською федерацією.

Події останніх років засвідчили високий рівень національної самосвідомості, громадської відповідальності українців, що яскраво було доведено під час Революції гідності, національного супротиву під час військових дій на Сході України. Україна надала приклад усьому світові єднання суспільства навколо ідеї захисту власної країни у боротьбі із зовнішнім агресором через створення добровольчих батальйонів, волонтерського руху, створення нової, української за змістом, армії, підтримки релігійних конфесій та організацій [1, с. 17].

Водночас стрімке зростання фактично безперешкодного втручання Росії у внутрішні справи не тільки нашої, але й інших країн, її мілітарна зовнішня політика стали проявом неготовності західного світу ефективно протистояти загрози розв'язання нової світової війни. Політична та економічна нестабільність, демографічні та міграційні зрушення, посилення загрози міжнародного тероризму супроводжувалися дотриманням з боку західних держав політики умиротворення агресора, що й раніше мала місце у світовій історії.

Свого часу західний світ досить легковажно поставився до відновлення мілітарних зусиль нацистської Німеччини, сконцентрувавши головну увагу на збереженні політичного балансу у стосунках з СРСР за можливості пріоритетності подальшої боротьби з більшовизмом. Тактична та стратегічна недалекоглядність простежувалася й у занадто обережному ставленні до вирішення українського питання, підтримки національних визвольних змагань напередодні та в роки другої світової війни. Виникнення двох тоталітарних режимів – фашистського та радянського, їх подальша діяльність

не отримали своєчасної належної політичної реакції з боку країн – переможниць у першій світовій війні

Аншлюс Австрії, захоплення Чехословаччини, поділ Польщі відбувалися за мовчазного схвалення та небажання відмовитися від політики умиротворення обох агресорів.

Небажання визнання власних помилок, надмірна обережність світової дипломатії, політика загравання з агресорами створили умови для втрати контролю над політичною ситуацією та розв'язанню нової війни.

Політика умиротворення агресора мала своє продовження й у практиці «млявого» спостереження західного світу за подіями в Угорщині (1956), Чехословаччини (1968) та ін. Активне втручання Радянського Союзу у внутрішні справи інших держав, втрата політичного впливу на політику країн-сателітів, підтримка відверто реакційних режимів створювали напруженість у світі та справедливі дорікання з боку демократичної громадськості на адресу західних політиків.

Дещо подібне спостерігаємо й зараз, коли Росія намагається, не позбувшись імперських амбіцій, збільшити економічний та політичний тиск як джерело розв'язання внутрішніх проблем. Прояв неототалітарних тенденцій в країні у вигляді засилля дезінформації, нагнітання ворожнечі, необмежений контроль за життєдіяльністю власних громадян, усунення опозиції та багато іншого сприяють бажанню кремлівських лідерів відновити колишню радянську державу [3, с.498].

Історичні паралелі простежуються і в тому, як реагують міжнародні організації на цю поведінку, зокрема ООН, ПАРЕ та ін., дотримуючись вданого нейтралітету, не бажаючи відмовитися від економічних преференцій, сповідуючи символізм у застосуванні санкцій та обмежень.

Слабкість системи колективного захисту провокує нові порушення агресора, в той час як більш жорстка реакція сприяла би їх обмеженню. Не слід забувати, що крах афганської авантюри СРСР відбувся, не в останню

чергу, через рішучість західного світу їй протистояти, що й призвело до розпаду усієї соціалістичної системи.

Агресія Росії проти Грузії, України докорінним чином змінили наявні уявлення про критичність застосування військової сили у вирішенні будь-яких проблем. Гібридна війна все більш поширюється за межами державних територіальних позначок, ставши надбанням не тільки воюючих сторін. Дії провокативного характеру створюють небезпеку життєдіяльності навіть тих країн, які належать до НАТО та ЄС, зокрема Польщі та прибалтійських держав. В той же час стурбованість США та Європи відносно втручання Росії у внутрішні справи інших країн, порушенні їх суверенітету не відзначається достатньою послідовністю, дотриманням політики ізоляції, залученням ефективних попереджувальних заходів.

Так, ситуацію навколо Північного потоку – 2 слід також розглядати як поступки агресору навіть за наявності умовної користі економічного характеру для західних країн, що одночасно робить їх залежними стратегічно. Декларативність заяв про намір завадити використанню енергії як геополітичної зброї лише послаблює гарантовані безпеки України згідно Будапештського меморандуму.

Надто вразливими виглядають позиції й перед міграційною кризою, штучно створеною не без участі Росії, що й засвідчили недавні події на кордоні Білорусі з Польщею. Зневажати подібними реаліями є не тільки помилковим рішенням, але й безсумнівним злочином, про що повинні пам'ятати відповідальні політики у всьому світі [4, с. 39].

Як має реагувати у таких випадках Україна? За умов наявності в світі розростання очагів агресії слід терміново вжити заходів, пов'язаних не тільки з підвищенням обороноздатності країни, але й відмовитись від очікування прийняття остаточних рішень, пов'язаних з включенням України в європейський політичний, економічний та культурний простір. Українська дипломатія має «переконати світ, що ми здатні бути надійним і витривалим геополітичним союзником» [5, с. 28].

В контексті збереження основ державності маємо не забувати про консолідацію суспільства навколо національних традицій, реалізації демократичних свобод та загальнокультурних цінностей. Затвердження громадянського суспільства, дотримання прав людини та її гідності, єдність електоральних симпатій щодо стрижневих питань розбудови української держави повинні продемонструвати нашу рішучість супротиву будь-якій експансії, спроможність боронити базові цінності людської цивілізації.

Література:

1. Аваков А.Б. Мгновения харьковской весны.- Харьков: Фоліо,2020-286с.
2. А.С. Міносян, О.М. Варипаєв. Нищення нації: історико-культурологічний аспект. // Тоталітарне суспільство як загроза розвитку демократичної держави. - Х.: ХДУХТ, 2018
3. Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті. Збірник наукових праць. – Львів, Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2020. – 556с.
4. Український тиждень, 2020, № 11;
5. Український тиждень, 2021, № 37.

Referenses

1. Avakov A.B. Mhnovenyia kharkovskoi vesni.- Kharkov: Folio, 2020-286s.
2. A.S. Minosian, O.M. Varypaiev Nyshchennia natsii: istoryko-kulturolohichni aspekt. // Totalitarne suspilstvo yak zahroza rozvytku demokratychnoi derzhavy. - Kh.: KhDUKhT, 2018
3. Totalitaryzm yak systema znyshchennia natsionalnoi pamiati. Zbirnyk naukovykh prats. – Lviv, Drukarnia Lvivskoho natsionalnoho medychnoho universytetu imeni Danyla Halytskoho, 2020. – 556s.
4. Ukrainskyi tyzhden, 2020, № 11;
5. Ukrainskyi tyzhden, 2021, № 37.